

fot. Hubert Joswowitz-Niemiersk

Zachowanie

Grubodzioby są ptakami towarzyskimi i często występują w stadach, zwłaszcza zimą. Podczas lata mogą być bardziej samotnicze. Gdy ptak ten leci lub zbiera pokarm, stale nawołuje ostrymi, krótkimi dźwiękami. W okresie jesienno-zimowym grubodzioby opuszczają swoje obszary lęgowe na północy Europy i przemieszczają się na południe, gdzie mogą znaleźć bardziej dostępne pożywienie, zwłaszcza nasiona drzew iglastych i liściastych. Część populacji grubodziobów zwyczajnych może pozostawać w Europie Środkowej i Południowej na zimę, jeśli warunki pokarmowe są odpowiednie. W takich przypadkach nie podejmują długotrwałych migracji.

Lęgi

Okres lęgowy grubodziobów przypada na wiosnę i lato. Samica składa jaja w gnieździe zbudowanym na drzewie. Wysiadywanie trwa 11–14 dni i jest wykonywane przez samicę. Pisklęta, przebywają w gnieździe około 11–14 dni. Karmione są przez oboje rodziców nasionami. Buduje gniazda w rozwidleniu grubych, bocznych, poziomych gałęzi w pewnej odległości od pnia w koronie drzewa lub w krzewie, na wysokości 4–7 m. Podstawę czarki gniazda stanowią gałązki, trawa, mech, porosty, włosy, pióra i korzonki.

Grubodzioby to ptaki o znaczącym wpływie na rozprzestrzenianie nasion. Ich dieta opiera się na owocach drzew i krzewów, pomagają w procesie regeneracji lasów. Grubodzioby są często uważane za wskaźnik stanu środowiska. Zmiany w ich populacji i migracjach mogą sygnalizować zmiany w ekosystemach, takie jak utrata siedlisk czy zanieczyszczenie. Są również doceniane przez miłośników ptaków i ornitologów ze względu na swoje kolorowe upierzenie i charakterystyczne zwyczaje żywieniowe oraz migracje.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Grubodziób zwyczajny

znany również pod nazwą grabołusk
(Coccothraustes coccothraustes)
ptak z rodziny łuszczakowatych (Fringillidae)

Opis

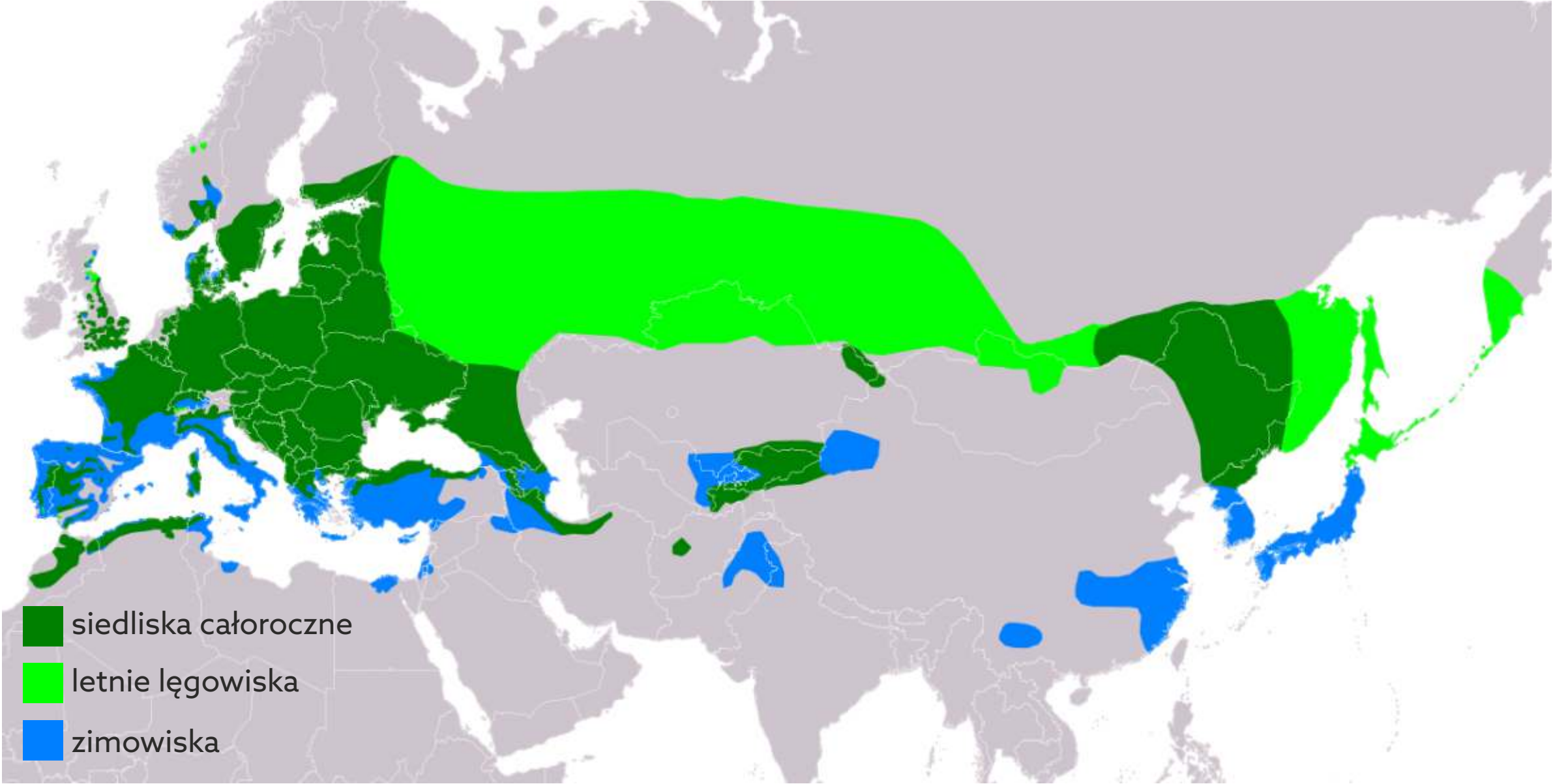
Grubodziób to średniej wielkości ptak o masywnym ciele i krótkim, mocnym dziobie. Długość ciała około 18 cm. Dorosłe osobniki mają piękne upierzenie. Samce są zwykle bardziej kolorowe niż samice, z intensywniejszymi barwami. Upierzenie samca w różnych odcieniach brązu jest bardziej intensywne i błyszczące – głowa i ogon brązowo pomarańczowe, kark i potylicza szare, podbródek, gardziel czarne. Spód ciała beżowy, a grzbiet ciemnobrązowy. Skrzydła ciemne z szeroką białą-beżową pręgą, dobrze widoczną w locie. Niezbyt długi, ale za to gruby i mocny dziób zmienia kolor zależnie od pory roku. Samice i młode osobniki są mniej kolorowe, bardziej matowe, z brązowym odcieniem na piersi. Ptak posiada potężne mięśnie szczęk, które są w stanie wywrzeć nacisk do 70 kilogramów.

Środowisko i występowanie

Lubi prześwietlone lasy liściaste i mieszane z dodatkiem grabu i buka, niekiedy spotykany w miejskich i podmiejskich parkach, w których rosną potężne drzewa (nawet gdy rosną pojedynczo), zadrzewieniach i sadach. Chętnie pojawia się w okolicach zbiorników wodnych. Unika borów iglastych. Jest to ptak występujący w Europie, Azji Zachodniej i Środkowej oraz na Bliskim Wschodzie.

Żywnienie

Podstawę pokarmu stanowią duże, suche nasiona drzew iglastych i liściastych oraz pestki (jawora, leszczyny), ale też nasiona mięsistych owoców – głównie pestki dzikiej wiśni i czereśni (czasem jabłek i gruszek, a na polach grochu), również nasiona innych drzew, w tym buka i grabu, a także łuskane nasiona orzecha włoskiego. Oprócz tego żywi się pączkami, kwiatami, owocami, młodymi pęczkami. Wiosną w okresie lęgowym chwytą też gąsienice i inne bezkręgowce.

Gołąb skalny (Columba livia)

znany również jako gołąb miejski (Columba livia urbana)
i gołąb pocztowy (Columba livia domestica),
ptak z rodziny gołębiowatych (Columbidae).
Gołębie miejskie wywodzą się od udomowionego
gołębia skalnego i są osobnikami zbiegłymi z hodowli.

Opis

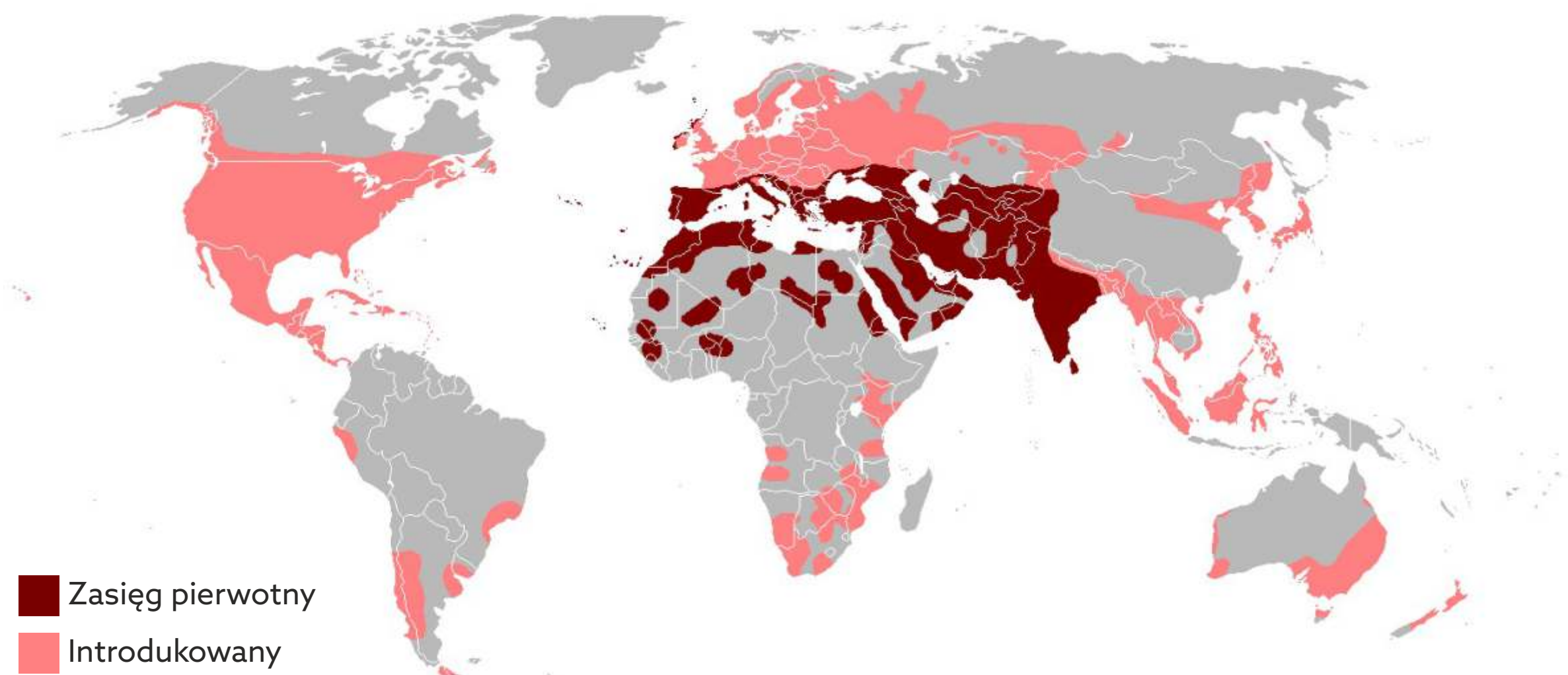
Gołąb skalny ma średniej wielkości ciało, o długości 30–36 cm. Głowa, szyja, kark i gardło ciemnoszare. Na całej szyi występuje fioletowa i zielona opalizacja. Grzbiet i większość pokryw skrzydłowych jasnoszara. Na końcu jasnoszarych lotek II rzędu oraz na pokrywach dużych II rzędu i pokrywach I rzędu biegnie czarny pas, co przy złożonym skrzydle daje efekt dwóch pasków na skrzydle. Gołębie mają krótkie szyje, małe głowy, krótkie dzioby i stosunkowo krótkie nogi. Ubarwienie gołębia miejskiego i pocztowego może być różne – od białego do odcieni szarości lub brązu.. Hodowcy gołębi często pracują nad selekcją i doskonaleniem odmian, co prowadzi do coraz bardziej zróżnicowanych wzorców i kolorów upierzenia.

Środowisko i występowanie

Obecnie gatunek ten spotykany jest na wszystkich kontynentach z wyjątkiem Antarktydy. Pochodzi z obszarów Bliskiego Wschodu i pierwotnie zasiedlał skaliste klify. Występuje do wysokości 4270 m n.p.m. Obecnie zasiedla również tereny rolnicze i zurbanizowane. Nie jest spotykany w terenach leśnych. Gołębie są szczególnie liczne w obszarach miejskich na całym świecie.

Żywnienie

Gołębie są ptakami roślinożernymi i odżywiają się głównie nasionami, ziarnami i roślinami. W warunkach miejskich żywią się także pokarmem uzyskiwanym od ludzi.

fot. Ingrid Pakats

Zachowanie

Gołębie są ptakami stadnymi, często spotykanymi w dużych grupach. Średnia długość życia gołębi w warunkach naturalnych wynosi 3–6 lat, ale w niewoli mogą żyć znacznie dłużej, nawet do 15–20 lat. Gołębie skalne mają wyjątkowe zdolności lotnicze i nawigacyjne. Potrafią osiągnąć dużą prędkość i pokonywać duże odległości w krótkim czasie, a także bardzo precyzyjnie trafić do celu. W starożytności gołębie były wykorzystywane w Egipcie, Grecji i Rzymie do przekazywania ważnych wiadomości. Choć gołębie pocztowe nie są już powszechnie używane jako środek komunikacji, ich hodowla jest nadal popularna w celach rekreacyjnych, sportowych i wystawowych.

Lęgi

Gołębie skalne zakładają swoje gniazda na różnych powierzchniach, w tym na skalnych klifach, budynkach, balkonach i innych konstrukcjach. Ich gniazda są proste i są budowane z gałązek i patyków. Samica składa jednorazowo 1–2 jaja, które wysiaduje na zmianę z samcem przez 16–19 dni. Młode ptaki stają się zdolne do lotu po 5 tygodniach od wyklucia. W wieku około pół roku są już zdolne do rozrodu, ale dopiero w następnym sezonie lęgowym.

Gołębie są fascynującymi ptakami, które były jednym z pierwszych gatunków ptaków udomowionych przez człowieka. Cechuje je duża inteligencja i wrażliwość. Bardzo łatwo się uczą i potrafią nawiązać bliskie relacje z człowiekiem. Powszechnie znana jest przypowieść o gołębiu, któremu pękło serce na widok umierającego na krzyżu Chrystusa. W Biblii gołąb przyniósł wieść o zakończeniu potopu. Jest także symbolem Ducha Świętego. Gołębie symbolizują również miłość i pokój. Interesują się nimi naukowcy ze względu na ich wysoką odporność na trujące substancje i zdolność oczyszczania organizmu z toksyn, a także ze względu na niebywałe umiejętności nawigacyjne. Gołębie cieszą się sympatią i zainteresowaniem ornitologów oraz miłośników ptaków.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

fot. Martin Mecnarowski

Żywnienie

Czyże są w głównej mierze ziarnożercami. Ich dieta opiera się przede wszystkim na nasionach drzew iglastych, takich jak świerk i sosna. W okresie lata i wiosny mogą również żywić się owadami, szczególnie w okresie karmienia młodych ptaków.

Zachowanie

Czyże są aktywnymi ptakami, często widywanymi w stadach, zwłaszcza poza okresem lęgowym. Podczas okresu rozrodczego, samce śpiewają melodyjne pieśni, aby przyciągnąć partnerki. Gniazda budują na drzewach i krzewach.

Lęgi

Okres lęgowy zazwyczaj w kwietniu lub maju. Samica znosi 3–6 jaj w jednym lęgu – które wysiaduje około 11–13 dni. Oboje rodzice karmią pisklęta nasionami i owadami. Pisklęta opuszczają gniazdo po 15–20 dniach. Czyże mogą próbować wyprowadzić więcej niż jeden lęg w ciągu roku

Czyż zwyczajny jest ptakiem popularnym wśród obserwatorów ptaków ze względu na swoje piękne ubarwienie i żywotność. W Polsce jest jednym z liczniej występujących i lepiej rozpoznawalnych gatunków ptaków.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabS.

Dzięcioł biało brzbiety (Dendrocopos leucotos)

ptak z rodziny dzięciołowatych (Picidae)

Opis

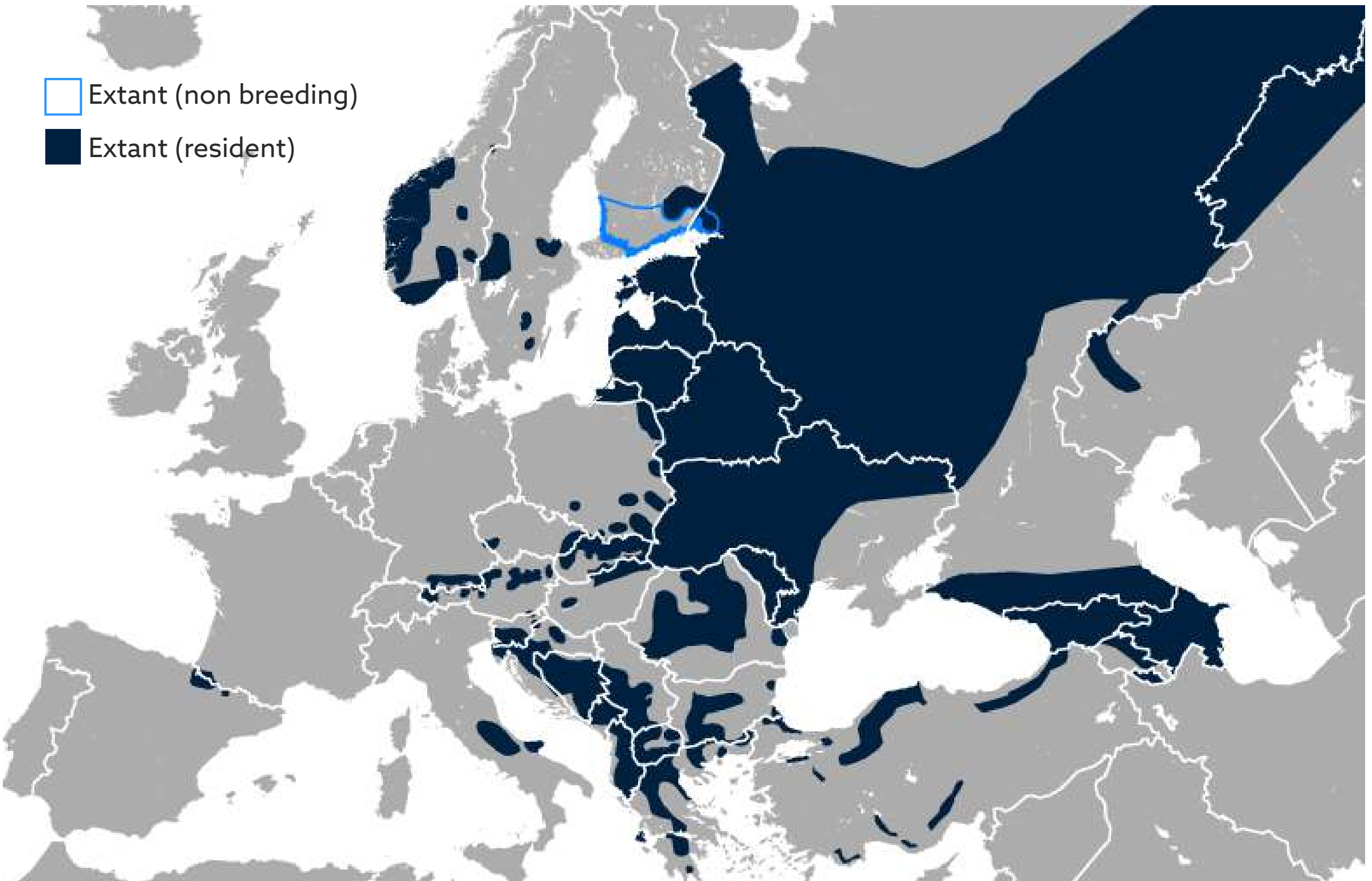
Dzięcioł biało brzbiety to ptak o długości około 23–26 cm. Ma charakterystyczne ubarwienie, które ułatwia jego identyfikację. Głowa jest biała, z czarnym czapeczkowatym obszarem na czole i karku. Samce mają czerwoną plamkę na potylicy, zaś samice nie mają tej plamki. Gardło i pierś są białe. Zarówno grzbiet, jak i skrzydła są czarne z białymi plamami – widocznymi w locie. Ogon czarny z białymi końcówkami piór. Krótki, ostro zakończony dziób, który jest przydatny do wydobywania owadów spod kory drzew.

Środowisko i występowanie

Dzięcioły biało brzbiety zamieszkują lasy iglaste i mieszane w Eurazji – w Europie, Azji Północnej i Środkowej oraz na Dalekim Wschodzie. Preferują obszary z dużą ilością drzew iglastych, zwłaszcza świerków i sosen. Można je spotkać w górskich lasach, szczególnie w borach sosnowych, a także na większych wysokościach. Ptaki te przystosowały się do życia w niskich temperaturach.

Żywnienie

Dzięcioły biało brzbiety są owadożerne. Żywią się owadami, larwami owadów, mrówkami i innymi drobnymi bezkręgowcami, które znajdują pod korą drzew. Czasami mogą też spożywać owoce i jagody.

Czyż zwyczajny (Spinus spinus)

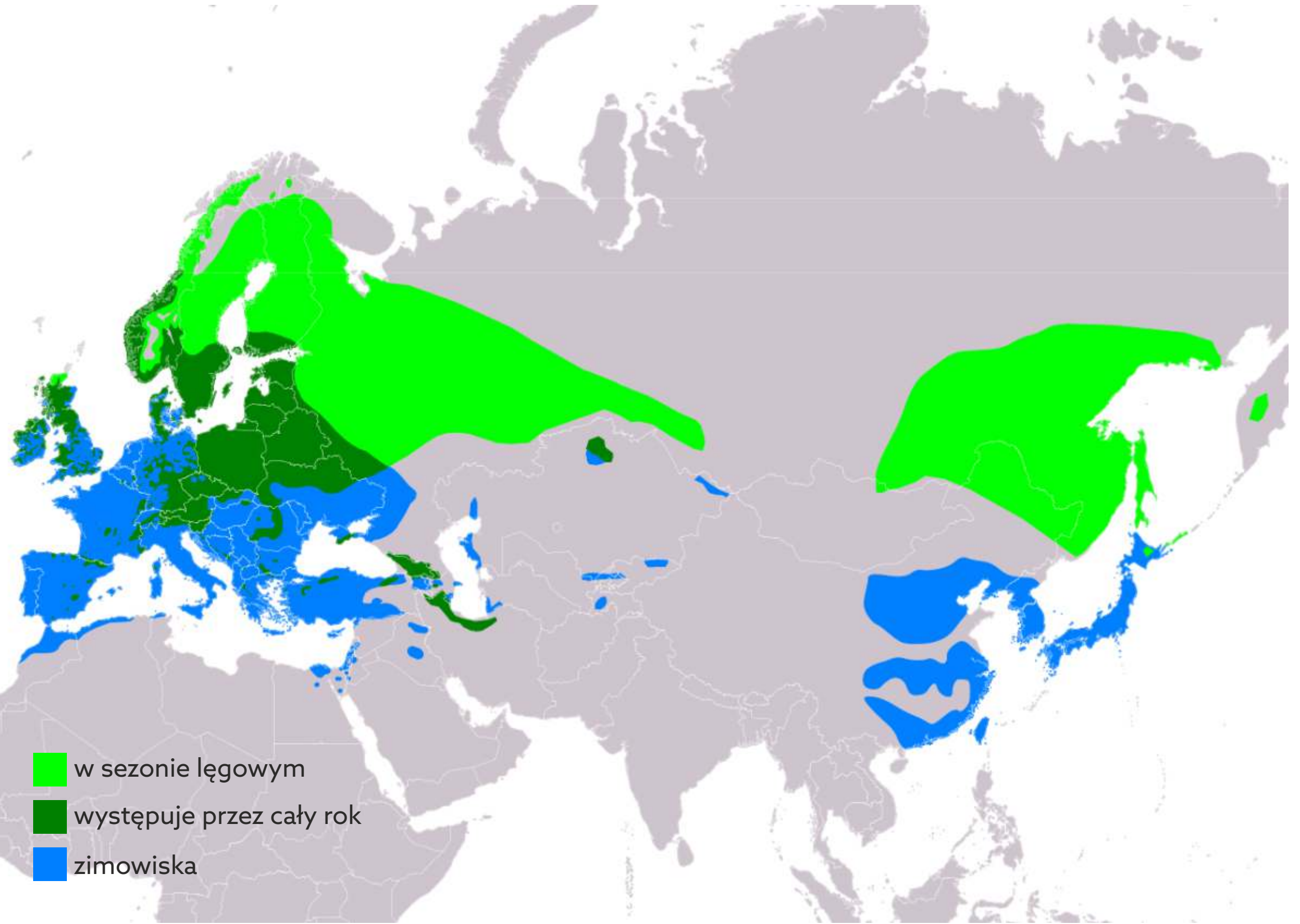
ptak z rodziny łuszczakowatych (Fringillidae)

Opis

Czyż zwyczajny to niewielki ptak o długości 11–12 cm i rozpiętości skrzydeł około 20–22 cm. Samce mają jaskrawożółtą pierś, jasnozielone boki oraz czarną maskę na głowie i biały brzuch. Samice są mniej wyraziste, ich ubarwienie jest bardziej matowe, z mniejszą ilością barwy żółtej i intensywniej brązowym upierzeniem. Młode ptaki przypominają samice.

Środowisko i występowanie

Czyże zamieszkują różne siedliska, w tym lasy liściaste, iglaste i mieszane, parki, ogrody i tereny zurbanizowane. Często można je spotkać w regionach górskich, zwłaszcza zimą, gdy wędrują w poszukiwaniu pożywienia. Czyż zwyczajny występuje w Eurazji, w tym w Europie, Azji Północnej, a także w niektórych regionach Afryki Północnej. W zależności od obszaru może to być ptak osiadły lub wędrowny.

fot. Tomasz Tańczuk

Zachowanie

Dzięcioły biało brzbiety są ptakami osiadłymi, co oznacza, że nie przemieszczają się na znaczne odległości w trakcie migracji. Są towarzyskie i można je spotkać zarówno w pojedynkę, jak i w parach lub małych grupach. Dzięcioł biało brzbiety komunikuje się za pomocą stukania w drewno, charakterystycznego dla dzięciołów, informuje również o swoim terytorium. Ich śpiew jest stosunkowo prosty i składa się z krótkich, rytmicznych dźwięków.

Lęgi

Okres lęgowy tego gatunku przypada na wiosnę. Dzięcioł biało brzbiety buduje swoje gniazda w dziuplach drzew, zazwyczaj w martwych lub obumarłych częściach ich pni. Wykorzystuje również istniejące dziuple, szczególnie te, które zostały wybudowane przez inne ptaki dzięciołowate. Dziuple wykuwają samce. Samica składa zazwyczaj 4–6 jaj, które wysiaduje przez około 11–14 dni. Młode dzięcioły opuszczają gniazdo po około 21–27 dniach od wyklucia.

Dzięcioł biało brzbiety jest frapującym ptakiem, który przystosował się do życia w niskich temperaturach i leśnych środowiskach. Jego charakterystyczne ubarwienie i dźwięki stukania są rozpoznawalne, co sprawia, że jest popularnym, a przy tym atrakcyjnym obiektem obserwacji.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabS.

fot. @fajnepodroze.pl

Zachowanie

Są to ptaki spokojne i stosunkowo łatwo można je zaobserwować w okolicach karmników lub na gałęziach drzew. W trakcie żerowania gile często siedzą na gałęziach i przeciskają się przez krzewy, szukając pożywienia. Śpiew gila jest miękki i delikatny. Ptaki te nie wydają głośniejących dźwięków. Gile to głównie ptaki osiadłe, ale w zimie mogą przemieszczać się na niewielkie odległości w poszukiwaniu pożywienia.

Lęgi

Okres lęgowy gila zwyczajnego przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakłada na drzewach, zazwyczaj w ich koronach, używając traw, korzonków i liści. Samica składa zazwyczaj 4–6 jaj, które wysiaduje przez około 12–14 dni. Młode opuszczają gniazdo po około 14–17 dniach od wyklucia.

Gil jest ceniony przez miłośników ptaków za swój uroczy wygląd i delikatny śpiew. Jest popularnym ptakiem w Polsce ze względu na swoje atrakcyjne upierzenie i obecność w okolicach ludzkich siedzib, zwłaszcza w okresie zimowym, kiedy można go często spotkać przy karmnikach.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabś.

Pleszka zwyczajna (Phoenicurus phoenicurus)

ptak z rodziny muchołówkowatych (Muscicapidae)

Opis

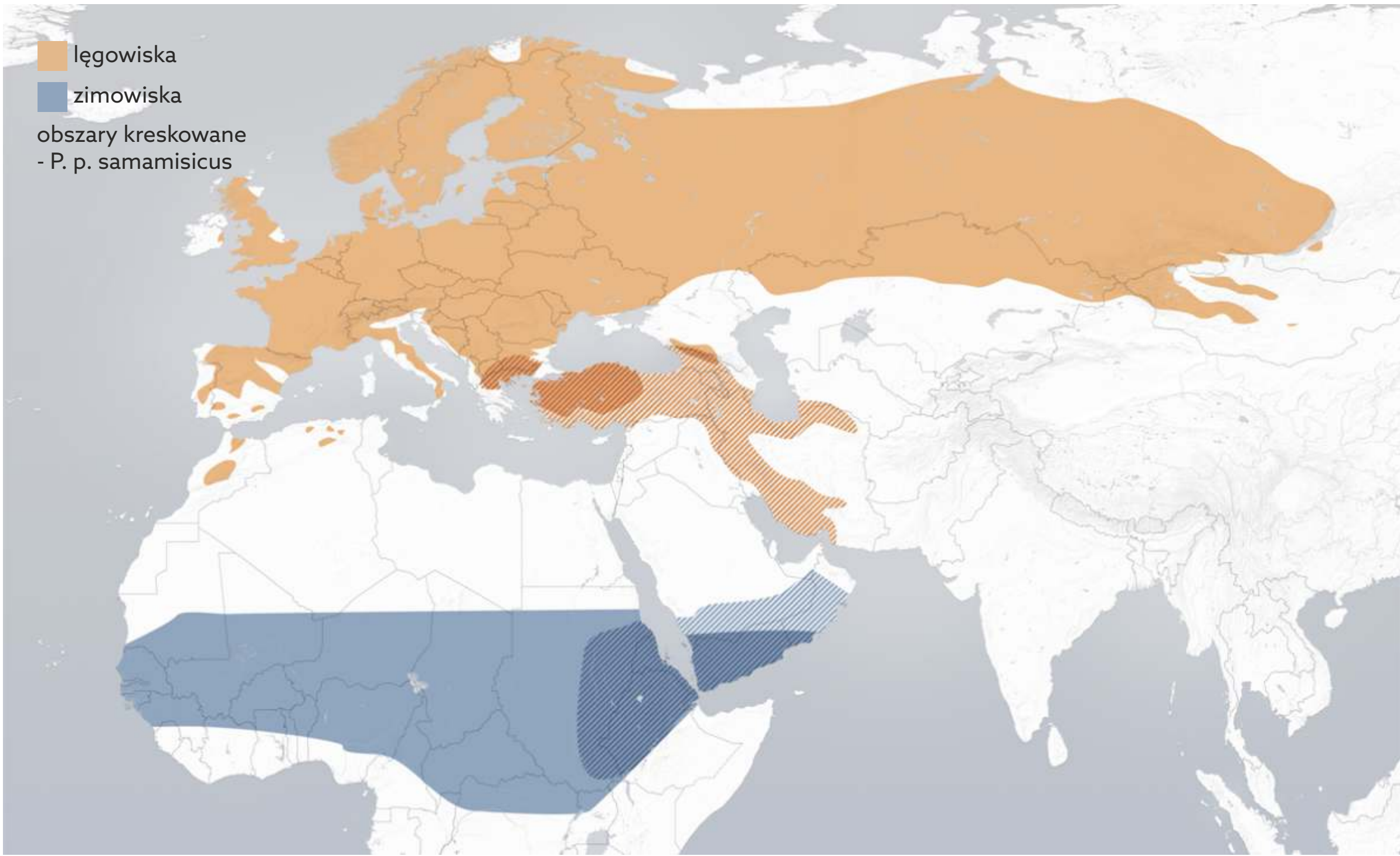
Pleszka zwyczajna to niewielki ptak, dorosłe osobniki osiągają długość około 14–15 cm. Samce i samice wykazują różnice w ubarwieniu. Upierzenie samca jest bardzo charakterystyczne. Głowa, gardło i pierś są intensywnie pomarańczowe, a grzbiet, skrzydła i ogon – szaro-czarne. Ma również białe plamki na skrzydłach i białą plamę na czole. Ubarwienie samic jest bardziej stonowane – matowe w kolorze brązowym, z jaśniejszym brzuchem i mniej intensywnym pomarańczem na gardle i piersi.

Środowisko i występowanie

Pleszki zamieszkują zróżnicowane siedliska, takie jak lasy liściaste, iglaste i mieszane, zarośla, parki, ogrody, a także tereny wiejskie. Występują w Europie, Azji Zachodniej i Północnej oraz na niektórych obszarach Afryki Północnej.

Zachowanie

Pleszki są owadożerne. Ich dieta składa się z owadów, pajaków i innych drobnych bezkręgowców. Łapią swoje zdobycze w locie lub chwytają je na ziemi.

Gil (Pyrrhula pyrrhula)

ptak z rodziny łuszczakowatych (Fringillidae)

Opis

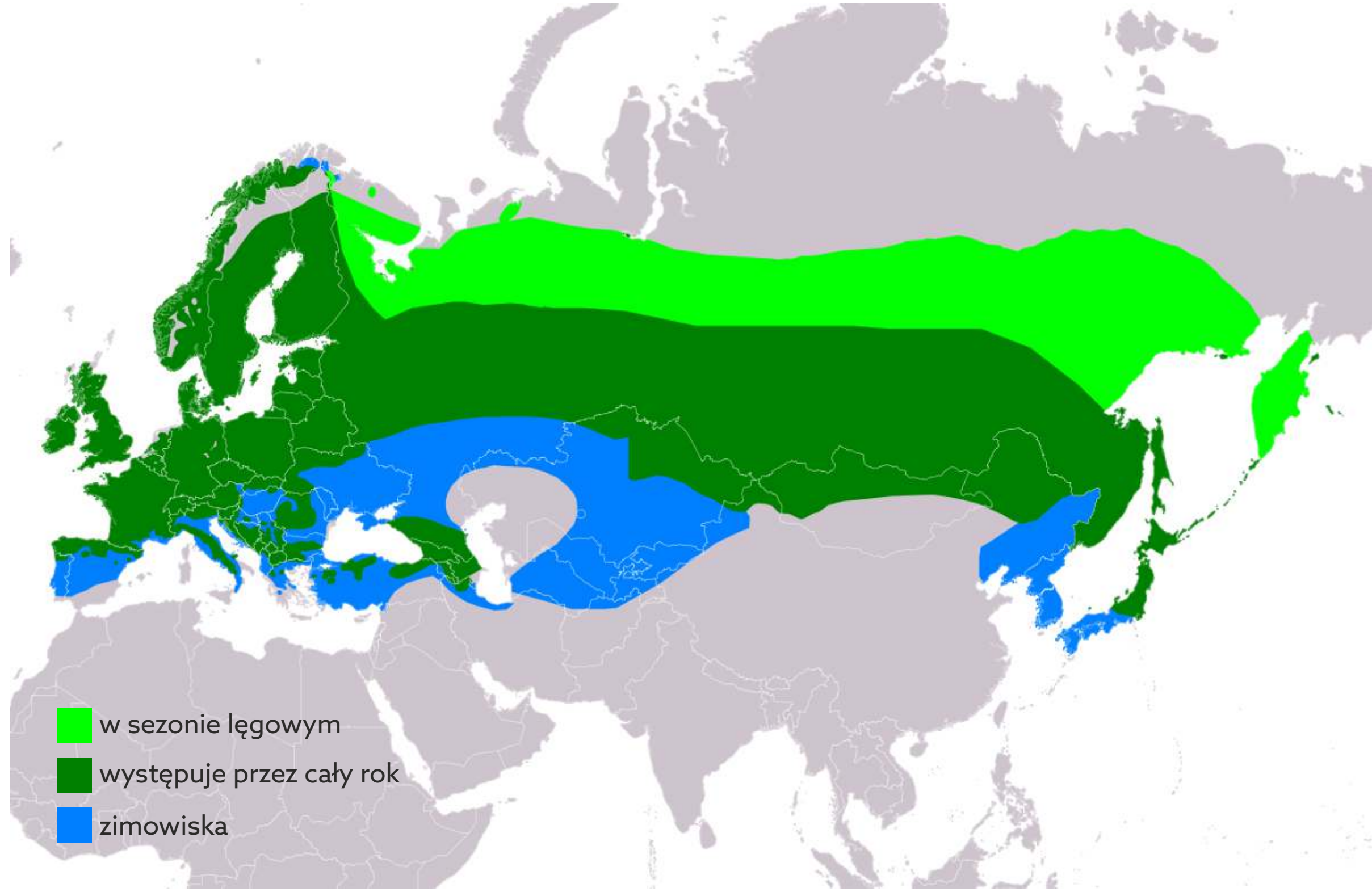
Samce gila mają charakterystyczne ubarwienie. Wyróżniają się czerwonym brzuchem i różowym odcieniem na piersi w kontraście do szaro-niebieskiej głowy, skrzydeł i ogona. Samice są mniej wyraziste kolorystycznie, z ubarwieniem o odcieniach bardziej matowych. Gile są stosunkowo niewielkimi ptakami, osiągającymi długość 15–18 cm.

Środowisko i występowanie

Gile zamieszkują lasy liściaste, iglaste i mieszane. Bytują zarówno w lasach pierwotnych, jak i w terenach podmiejskich i parkach. Występują w Europie, Azji oraz Afryce Północnej.

Żywnienie

Dieta gila składa się głównie z nasion, zwłaszcza nasion drzew liściastych. W okresie letnim gile mogą się żywić także owadami i ich larwami, a w okresie zimowym – pąkami drzew i krzewów oraz owocami. Potrafią również wykorzystywać karmniki, zwłaszcza zimą, kiedy dostępność naturalnego pożywienia jest ograniczona.

fot. Jerzy Strzelecki

Żywnienie

Pleszki są aktywnymi ptakami, które często unikają gęstych obszarów leśnych na rzecz bardziej otwartych przestrzeni, takich jak łąki i pola. Są to ptaki towarzyskie i często można je spotkać w parach lub małych grupach w okresie lęgowym. Pleszki słyną ze swojego pięknego i melodyjnego śpiewu. Ich śpiew jest często opisywany jako nieprzerwany, melancholijny dźwięk. Samce śpiewają, aby przyciągnąć partnerki i oznaczyć swoje terytorium. Pleszki są ptakami migrującymi. Zimą przemieszczają się na południe, do obszarów Afryki Północnej i Zachodniej. Na wiosnę wracają na lęgowiska w Europie.

Lęgi

Okres lęgowy pleszki przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakłada w naturalnych jamach drzew, szczelinach skalnych lub w skrzynkach lęgowych. Samica składa zazwyczaj 5–7 jaj, które wysiaduje przez około 12–14 dni. Młode opuszczają gniazdo po około 14–15 dniach od wyklucia.

Pleszki są pięknymi ptakami o interesujących zwyczajach, takich jak melodyjny śpiew i migracje na długie odległości. Ich obserwacja dostarcza wiele radości miłośnikom przyrody i ornitologom.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabś.

fot. Eugenijus Kavaliaus

Środowisko i występowanie

Jarząbki zamieszkują głównie obszary leśne, zarówno iglaste, jak i liściaste. Wybierają miejsca gęste i zaciszne, gdzie mogą znaleźć ustronne schronienie i pożywienie. Preferują wilgotne lasy i obszary z dużą ilością podszycia. Gatunek ten występuje głównie na zadrzewionych obszarach Eurazji, obejmując swoim zasięgiem Europę, Azję Północną i część Bliskiego Wschodu.

Lęgi

Okres godowy jarząbków przypada na wiosnę, zwykle od kwietnia do czerwca, w zależności od regionu. Samica składa 6–12 jaj, które są wysiadywane przez około 21–23 dni. W tym czasie samiec nie uczestniczy w wysiadywaniu jaj, ale może pilnować terenu wokół gniazda. Po wykluciu młode pozostają przez pewien czas pod opieką matki.

Jarząbek zwyczajny to ptak o interesującym wyglądzie i zachowaniu, który przyciąga uwagę miłośników przyrody i ornitologów. Jednak rzadko się go widuje, ze względu na skryty tryb życia. Przez utratę swych siedlisk jest gatunkiem mocno zagrożonym w Europie Środkowej, tak jak cietrzewie. Jego obecność w lasach jest ważna dla utrzymania ekosystemów leśnych, a ochrona jego siedlisk ma kluczowe znaczenie dla przyszłości tego gatunku.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Krzyżodziób świerkowy (*Loxia curvirostra*)

ptak z rodziny łuszczakowatych (Fringillidae)

Opis

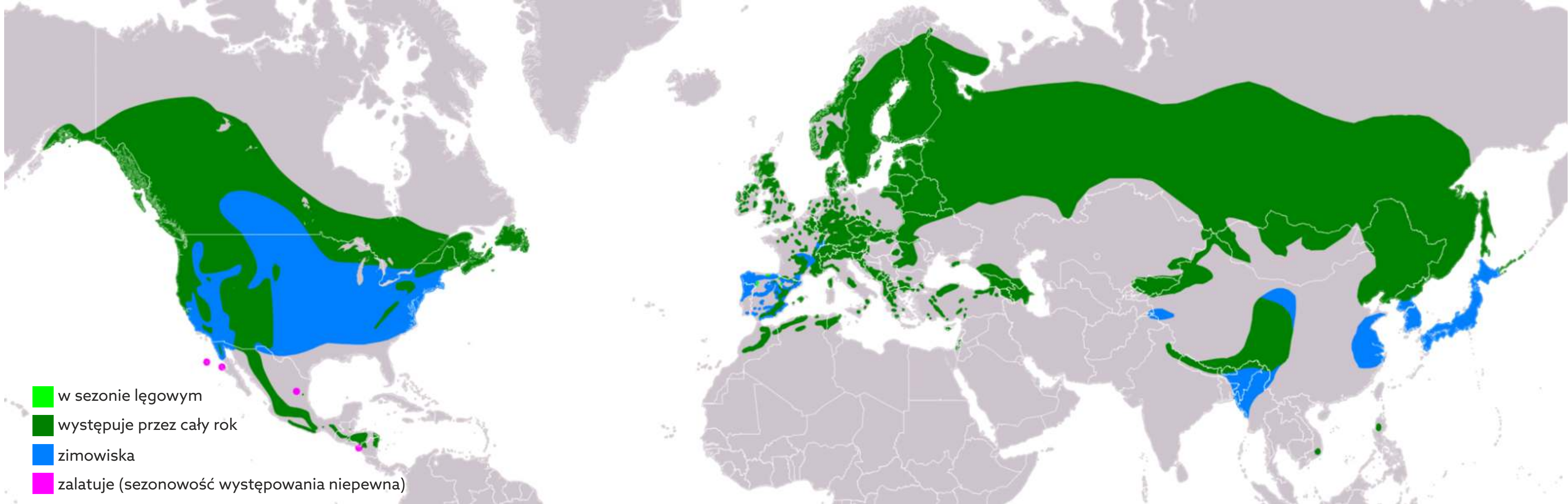
Krzyżodziób świerkowy ma długość 15–17 cm. Jest ptakiem stosunkowo krępy z krótkim ogonem. Jego najbardziej charakterystyczną cechą jest zagięty w dół dziób, którego dolna część krzyżuje się z górną na jego końcu, stąd nazwa ptaka. Dziób ten jest doskonale przystosowany do wydobywania nasion z szyszek drzew iglastych.

Środowisko i występowanie

Krzyżodzioby świerkowe są ptakami związanymi z drzewami iglastymi, ponieważ to tam znajdują swoje główne źródło pożywienia. Zamieszkują Eurazję, włączając w to obszary Skandynawii, północnej Rosji i części Europy Środkowej, oraz Amerykę Północną i Środkową. W okresie zimowym przemieszczają się na południe, w kierunku cieplejszych obszarów, takich jak środkowa i południowa Europa. Ich siedliska obejmują lasy iglaste, zarówno górskie, jak i nizinne.

Zachowanie

Krzyżodzioby świerkowe są ptakami towarzyskimi, często można je zobaczyć w stadach podczas żerowania na nasionach. Są również znane ze swoich umiejętności w pokonywaniu trudnych warunków zimowych, dzięki czemu potrafią przetrwać w surowym klimacie, żerując na dostępnych nasionach iglaków. Krzyżodziób chodzi po szyszkach – zwisa z szyszek i wspina się po nich, pomagając sobie przy tym dziobem, a gdy szyszka się oderwie, przytrzymuje ją nogami. Może też zlatywać do szyszek leżących na ziemi lub odrywać takie, które dorównują jego wadze. Przenosi je w locie, zanosi w rozwidlenie gałęzi, kładzie i tam dopiero zaczyna wydobywać nasiona, przytrzymując szyszkę palcami. Migracje krzyżodziobów świerkowych mogą być długie. Mogą one pokonywać setki lub nawet tysiące kilometrów.

Jarząbek zwyczajny (*Tetrastes bonasia*)

ptak z rodziny kurowatych (Phasianidae)

Opis

Jarząbek jest najmniejszym europejskim kurakiem leśnym o krępej sylwetce i krótkich nogach, osiąga długość około 34–38 cm. Samce mają charakterystyczne czerwone brwi i białą plamkę pod okiem. Wierzch ciała jest brązowy, a spód biały z gęstym, łuskowatym czarnym deseniem. Samice są bardziej stonowane w ubarwieniu, co pomaga im w ukrywaniu się podczas wysiadywania jaj.

Żywienie

Dieta jarząbka składa się głównie z roślin. Zjada pąki, nasiona, jagody, owoce i drobne owady.

Zachowanie

Jarząbki są ptakami dość płochliwymi i dobrze przystosowanymi do kamuflażu wśród liści i podszycia leśnego. Ich umiejętność ukrywania się pomaga im unikać drapieżników. Jarząbki nie są bardzo lotnymi ptakami i preferują raczej poruszanie się pieszo po leśnym podłożu, więc chodzą lub skaczą, rzadko latają. Charakterystyczny dźwięk jarząbka to „kuk-kuk-kuk”, który jest słyszalny zwłaszcza w okresie godowym wiosną. Jarząbki przystosowane są do życia w trudnych warunkach zimowych, posiadają grube pióra oraz zdolność do wykorzystywania różnych źródeł pożywienia.

fot. Elaine R. Wilson

Żywienie

Krzyżodziób świerkowy żywi się nasionami drzew iglastych, zwłaszcza świerków, modrzewi i innych iglaków. Choć krzyżodzioby jedzą głównie nasiona, mogą również żywić się owadami i innymi małymi bezkręgowcami, zwłaszcza w okresie lęgowym.

Lęgi

Okres lęgowy krzyżodziobów świerkowych przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakładają na drzewach, zazwyczaj w koronach drzew iglastych. Samica składa zazwyczaj 3–5 jaj, które wysiadyuje przez około 12–6 dni. Młode opuszczają gniazdo po kilku tygodniach i są karmione przez rodziców przez pewien czas po opuszczeniu gniazda.

Krzyżodziób świerkowy jest interesującym ptakiem z uwagi na swoje wyjątkowe zachowanie żywieniowe i charakterystyczny dziób. Jest ważnym ogniwem w ekosystemach leśnych, ponieważ pomaga w rozprzestrzenianiu nasion drzew iglastych. Stanowi także obiekt zainteresowania ornitologów i miłośników ptaków właśnie ze względu na wyspecjalizowane zachowanie żywieniowe.

Opracowanie:
Stowarzyszenie Artystów fabs.

fot. @domenapubliczna

Zachowanie

Piegże zwyczajne są znane ze swojego pięknego śpiewu, zwłaszcza w okresie lęgowym. Ich śpiew jest złożony i melodyjny. Potrafią naśladować śpiew innych ptaków. Mogą również imitować dźwięki otoczenia, co może być mylące dla obserwatorów. Czasem piegże zwyczajne wykorzystują gniazda innych ptaków, takich jak wróble, do własnych lęgów. To zachowanie jest znane jako pasożytnictwo lęgowe. Nazwa „piegża” pochodzi od charakterystycznego dźwięku, który może przypominać dzwonienie lub dźwięk „piegż, piegż”. W zależności od regionu niektóre populacje piegż zwyczajnych migrują na zimowiska w cieplejszych obszarach. W okresie zimowym można je spotkać na obszarach śródziemnomorskich i na Półwyspie Iberyjskim.

Lęgi

Okres lęgowy piegży zwyczajnej przypada na wiosnę i lato, zazwyczaj od kwietnia do sierpnia, w zależności od regionu i warunków klimatycznych. Gniazda piegż zwyczajnych umieszczane są nisko, w krzewach lub niskich gałęziach drzew. Gniazdo jest zbudowane z traw, gałązek, liści i innych roślinnych materiałów. Samice składają zazwyczaj 4–6 jaj. Wysiadywanie jaj trwa zazwyczaj 12–16 dni i jest przede wszystkim obowiązkiem samicy. Po wykluciu młode piegże są karmione przez oboje rodziców – głównie owadami i inne bezkręgowcami. Młode piegże opuszczają gniazdo po około 10–15 dniach od wyklucia. W miarę dorastania uczą się polować na własną rękę, ale rodzice nadal mogą je karmić przez pewien czas. Niektóre pary piegż mogą przeprowadzać wtórne lęgi w tym samym sezonie lęgowym.

Piegże zwyczajne są pięknymi i melodyjnymi ptakami, które przyciągają uwagę miłośników przyrody swoim śpiewem i zachowaniem. Gatunek ten jest także ważnym elementem ekosystemów leśnych i zadrzewionych terenów wiejskich, pomagając w kontroli populacji owadów.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Bogatka zwyczajna
sikora bogatka (Parus major)
ptak z rodziny sikorowatych (Paridae)

Opis

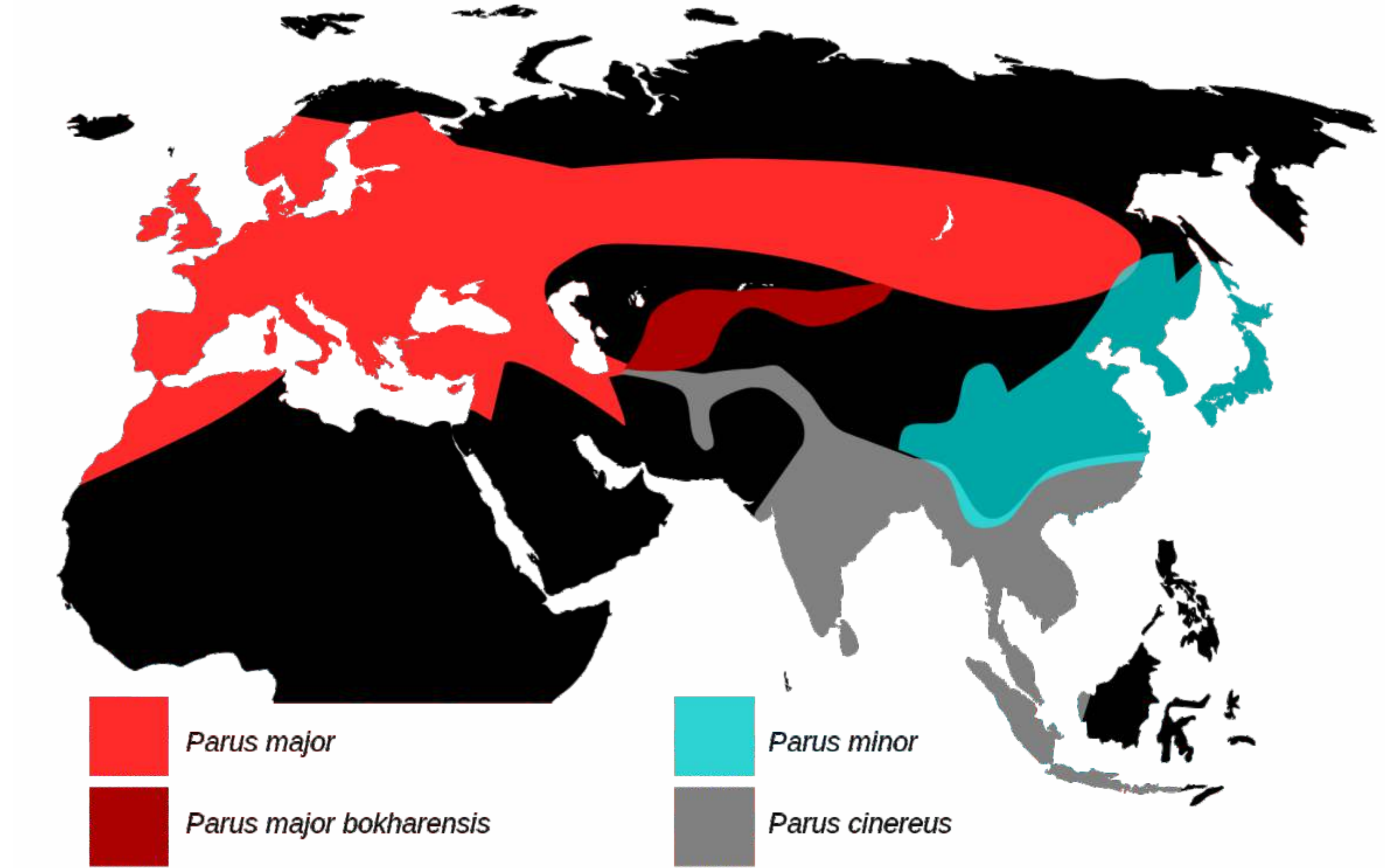
Sikora bogatka, znana także jako bogatka zwyczajna, to niewielki ptak o wielkości 14–16 cm. Jest to jeden z najbardziej rozpoznawalnych i pospolitych ptaków w Europie. Sikory bogatki mają charakterystyczne ubarwienie, które ułatwia ich identyfikację. Oto kilka kluczowych cech wyglądu: głowa i skrzydła – jasnoniebieskie, gardło i brzuch – białe z czarnymi pasami, grzbiet – zielony lub oliwkowy.

Środowisko i występowanie

Sikory bogatki zamieszkują zróżnicowane środowiska, włączając lasy liściaste i iglaste, parki, ogrody, tereny wiejskie i miejskie. Można je spotkać w Europie, Azji Zachodniej i Środkowej oraz w Afryce Północnej.

Żywnienie

Sikory bogatki są wszystkożerne, co czyni je bardziej elastycznymi w doborze pożywienia w różnych porach roku. W okresie lęgowym ich dieta składa się głównie z owadów, ich larw i z pajęczaków. Latem również żywią się owocami i jagodami. Zimą, kiedy trudniej jest znaleźć owady, przestawiają się na nasiona, orzechy i tłuste kulki.

Piegża zwyczajna
(Curruca curruca)
zwana również śpiewakiem,
ptak z rodziny pokrzewkowatych (Sylviidae)

Opis

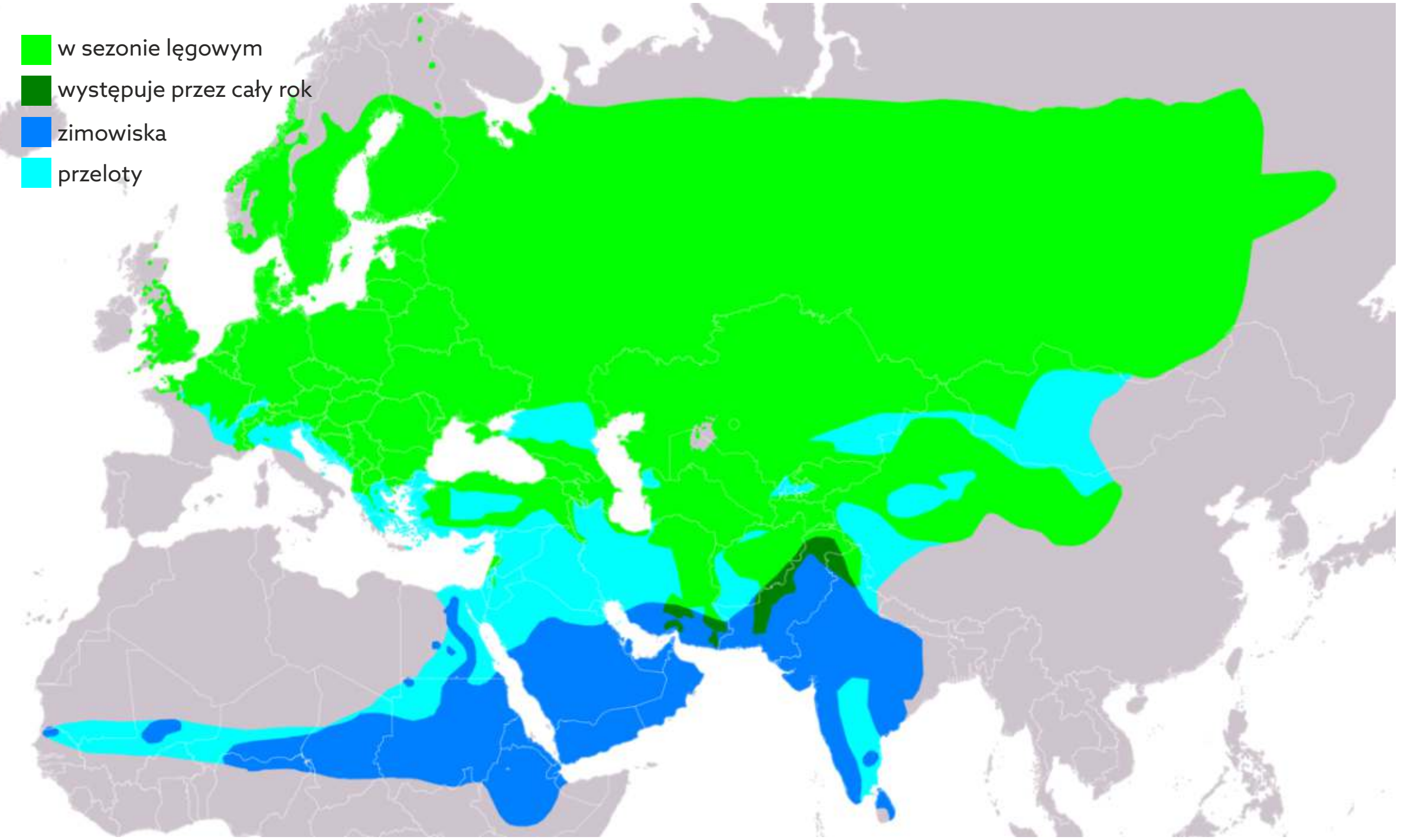
Długość piegży wynosi około 13–15 cm. Samce piegż zwyczajnych są bardziej kolorowe od samic. Mają szary grzbiet, białe gardło i brzuch oraz różowe nogi. Charakterystyczną cechą samców jest ich popielaty kapelusz, który przecina ciemnoszara smuga nad okiem. Samice i młode ptaki mają upierzenie bardziej matowe od samców, jednolicie szare lub brązowe.

Środowisko i występowanie

Piegże zwyczajne zamieszkują różnorodne siedliska, w tym lasy, ogrody, parki, zadrzewione obszary wiejskie, ale także tereny miejskie. Są ptakami związanymi raczej z terenami porośniętymi roślinnością niż terenami otwartymi. Piegże zwyczajne to ptaki o szerokim zasięgu występowania. Zamieszkują obszary Europy, Azji Zachodniej i Afryki Północnej.

Żywnienie

Dieta piegż zwyczajnych składa się głównie z owadów i małych bezkręgowców. Polują w gałęziach drzew i krzewów, gdzie chwytają owady w locie lub na powierzchni roślin.

fot. Sławek Staszczuk

Zachowanie

Sikory bogatki są aktywnymi i ruchliwymi ptakami. Charakteryzują się zręcznymi lotami i potrafią zwiśać głowę w dół na gałęziach w poszukiwaniu pożywienia. Są towarzyskie i często widuje się je w grupach w trakcie żerowania. Śpiew sikorki bogatki jest melodyjny i składa się z różnorodnych dźwięków, które można opisać jako jasne, żywe i przeważnie krótkie. Oprócz śpiewu sikorki bogatki używają różnych dźwięków i odgłosów do komunikacji między sobą. Dźwięki te pomagają w zachowaniu hierarchii społecznej i w ostrzeganiu innych ptaków przed niebezpieczeństwem. Sikorki bogatki są ptakami osiadłymi lub krótkodystansowymi migrantami, w zależności od regionu. W klimatach umiarkowanych często pozostają na swoich terenach przez cały rok, ale w klimatach bardziej surowych mogą się przemieszczać na krótkie odległości.

Lęgi

Okres lęgowy sikory bogatki przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakłada w dziuplach drzew, ale chętnie korzystają także ze skrzynek lęgowych. Samice składają zazwyczaj 6–12 jaj, które wysiadują przez około 12–16 dni. Młode sikory bogatki opuszczają gniazdo po kilku tygodniach od wyklucia.

Sikorki bogatki to ptaki często obserwowane w ogrodach i parkach dzięki swojej uroczej prezencji i żywym zachowaniom. Są również ważnym elementem ekosystemu, pomagając w kontroli populacji owadów i spełniając wiele ekologicznych funkcji.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

fot. Luc Viatour

Zachowanie

Sójki słyną z umiejętności zbierania i ukrywania pożywienia. Latem zbierają różne nasiona, żółędzie, orzechy i owady. Następnie zakopują je w ziemi lub ukrywają w koronach drzew, aby zapewnić sobie źródło pożywienia na okresy niedostępności pokarmu. Sójki są aktywne w komunikacji dźwiękowej. Ich repertuar obejmuje różnorodne dźwięki, w tym trzaski, klaski i trzykrotny śpiew. Ptaki te potrafią również naśladować dźwięki innych ptaków i zwierząt. Komunikują się tymi dźwiękami w celu ostrzegania przed drapieżnikami, wskazywania źródeł pożywienia i utrzymywania kontaktu z innymi sójkami w grupie. Sójki są zwykle ptakami osiadłymi, ale w niektórych regionach mogą przemieszczać się na krótsze odległości w zimie. Do wydobywania pożywienia sójki potrafią również wykorzystywać narzędzia, na przykład kawałki kory – aby wydobyć larwy owadów.

Lęgi

Okres lęgowy przypada na wiosnę i początek lata. Samica składa 4–6 jaj w gnieździe zbudowanym na drzewie. Wysiadywanie trwa około 16–18 dni, a młode są karmione przez oboje rodziców. Młode sójki pozostają z rodzicami przez pewien czas, zanim staną się samodzielne.

Sójki są fascynującymi ptakami o rozbudowanym repertuarze zachowań i umiejętności. Ich inteligencja, zdolność zbierania pożywienia i komunikacji dźwiękowej sprawiają, że są interesującym obiektem badań i obserwacji dla ornitologów i miłośników przyrody.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Pójdźka zwyczajna

(Athene noctua)

ptak z rodziny puszczykowatych (Strigidae),
znany także jako sóweczka zwyczajna

Opis

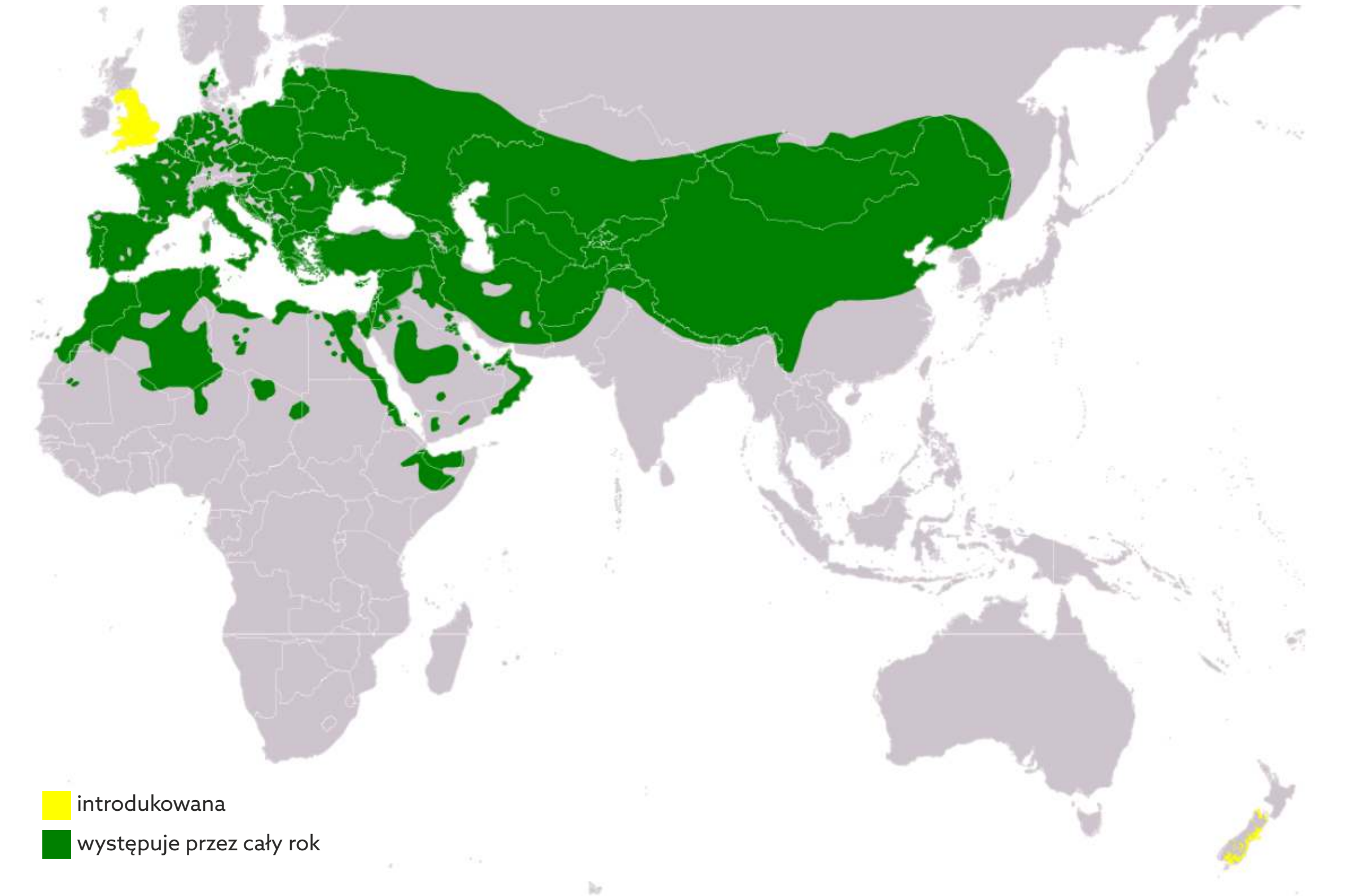
Pójdźka zwyczajna jest niewielkim ptakiem drapieżnym, który osiąga zazwyczaj długość 21–23 cm. Jej ubarwienie jest przeważnie rdzawe z białymi plamami na skrzydłach. Charakteryzuje się także charakterystycznym, płaskim obliczem z okręgami wokół oczu. Oczy te są duże, co pomaga ptakowi w nocnym polowaniu.

Środowisko i występowanie

Pójdźki zwyczajne zamieszkują różnicowane siedliska, w tym tereny otwarte, suche obszary trawiaste, pola uprawne, tereny miejskie i wiejskie. Są znane z adaptacji do życia w różnych środowiskach. Występują w Eurazji, Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie. Pójdźki zwyczajne są stosunkowo liczne w Polsce i często są obserwowane w różnych regionach kraju.

Żywnienie

Pójdźki zwyczajne są nocnymi drapieżnikami i ich dieta składa się głównie z owadów, takich jak chrząszcze, świerszcze, prostoskrzydłe, oraz mniejszych kręgowców, jak myszy i małe ptaki. Polują, przysiadając na słupach telegraficznych, dachach lub płotach i obserwując okoliczne tereny, a na zdobycz schodzą z góry.

Sójka zwyczajna

sójka żółodziówka
(Garrulus glandarius)

ptak z rodziny krukowatych (Corvidae)

Opis

Sójki są stosunkowo duże, osiągając długość 34–35 centymetrów. Ich ubarwienie jest zróżnicowane, ale ogólnie można je opisać jako płowobrazowe z białymi plamami na skrzydłach i białym brzuchem. Czoło białe z czarnym kreskowaniem, od dzioba charakterystyczny czarny wąs.

Środowisko i występowanie

Sójki występują w lasach liściastych i mieszanych, a także w parkach i ogrodach. Są szeroko rozpowszechnione w Europie i Azji, a zasięg ich występowania obejmuje obszary od Europy Zachodniej po Daleki Wschód (liczne podgatunki).

Żywnienie

Dieta tego ptaka jest bardzo zróżnicowana. Sójki są wszystkożerne i żywią się zarówno owadami, jak i małymi kręgowcami, ale także nasionami, żółędziami, orzechami i owocami. Zimą, kiedy dostępność owadów jest ograniczona, sójki często żerują na nasionach i żółędziach.

fot. Mochuelo Común

Zachowanie

Pójdźki są ptakami nocnymi i polują głównie w nocy, korzystając z doskonałego słuchu i wzroku nocnego. Są też znane z tego, że wykorzystują wyjątkowo małe szczeliny w murach i skałach jako miejsca gniazdowania. Są samotnikami lub żyją w małych rodzinach. W ciągu dnia zazwyczaj odpoczywają w schronieniach, takich jak dziuple w drzewach lub w opuszczonych budynkach.

Lęgi

Okres lęgowy pójdźek przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakładają w naturalnych dziuplach albo wykorzystują opuszczone gniazda innych ptaków lub wiewiórek. Samica składa zazwyczaj 4–6 jaj, które wysiaduje przez około 24–25 dni. Młode pójdźki opuszczają gniazdo po kilku tygodniach i są karmione przez rodziców przez pewien czas po opuszczeniu gniazda.

Pójdźki zwyczajne są małymi, ale fascynującymi nocnymi drapieżnikami. Ich zdolność do polowania w ciemności oraz adaptacja do różnych siedlisk czynią je interesującymi obiektami obserwacji dla miłośników ptaków i ornitologów. Są one również ważnymi członkami ekosystemu, pomagając kontrolować populację owadów szkodliwych dla upraw rolniczych.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

fot. Dmitriy Guryanov

Zachowanie

Szczygły są towarzyskimi ptakami, często można je spotkać w grupach, zwłaszcza w okresie żerowania. Samce szczygła słyną z pięknego i melodyjnego śpiewu, który uważa się za jeden z najpiękniejszych ptasich śpiewów. Śpiew ten jest często opisywany jako trwający, harmonijny i przyjemny dla ucha. Ptaki używają go do komunikacji i wyrażania terytorialności. Szczygły są ptakami migrującymi i przemieszczają się na znaczne odległości w zależności od pory roku. W zimie migrują na południe, na obszary o łagodniejszym klimacie.

Lęgi

Okres lęgowy szczygłów przypada na wiosnę i wczesne lato. Gniazda zakładają w gałęziach drzew, zwykle na znacznej wysokości nad ziemią. Samica składa zazwyczaj 4–6 jaj, które wysiaduje przez około 12–14 dni. Młode opuszczają gniazdo po około 15–20 dniach od wykucia.

Obecność szczygłów w danym środowisku jest oznaką zdrowego ekosystemu. Gdy ptaki te prosperują, świadczy to o dostępności pożywienia i braku większych zaburzeń w danym ekosystemie. Ich piękne upierzenie, melodyjny śpiew i obecność w przyrodzie stanowią inspirację dla miłośników przyrody i artystów.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Wilga zwyczajna (Oriolus oriolus)

ptak z rodziny wilgowatych (Oriolidae)

Opis

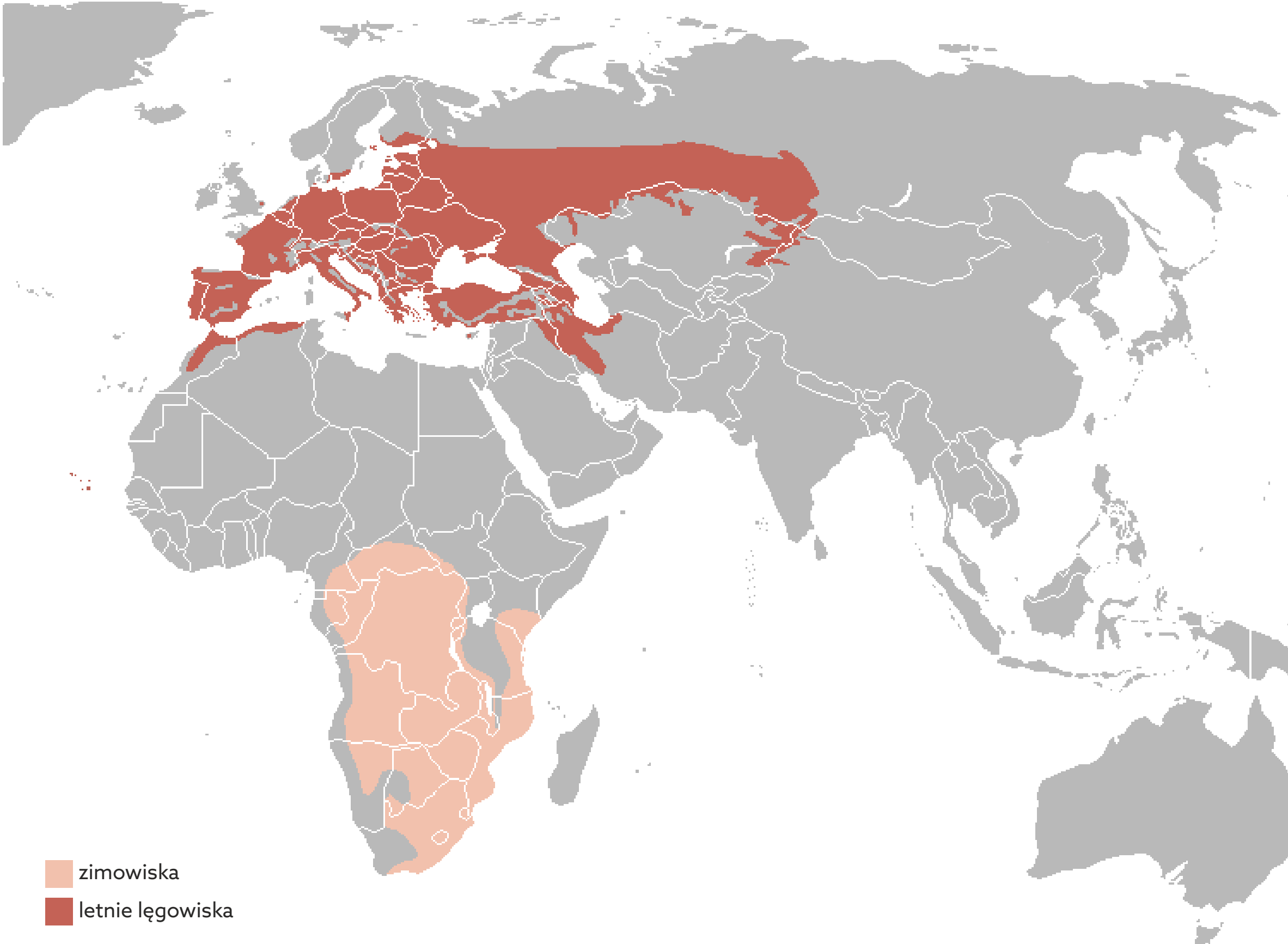
Samce wilgi są pięknie ubarwione. Mają jaskrawo żółtą pierś i gardło, czarne skrzydła z białym paskiem, a ogon – czarny z białymi końcówkami. Samice są mniej wyraziste kolorystycznie, mają bardziej matowe ubarwienie. Dorosłe osobniki osiągają długość około 22–25 cm.

Środowisko i występowanie

Wilgi zwyczajne żyją w różnych rodzajach siedlisk, takich jak lasy liściaste, mieszane i iglaste, ale często można je spotkać w pobliżu otwartych obszarów z drzewami. Ich występowanie rozciąga się od Europy Środkowej po Azję Zachodnią i Centralną oraz Afrykę Północną.

Żywnienie

Wilgi zwyczajne są przede wszystkim owadożerne, ale ich dieta może też zawierać owoce, jagody i nektar. Żerują chwytając owady w locie.

Szczygieł (Carduelis carduelis)

ptak z rodziny łuszcakowatych (Fringillidae),
często nazywany „szczygłem złotogłowym”

Opis

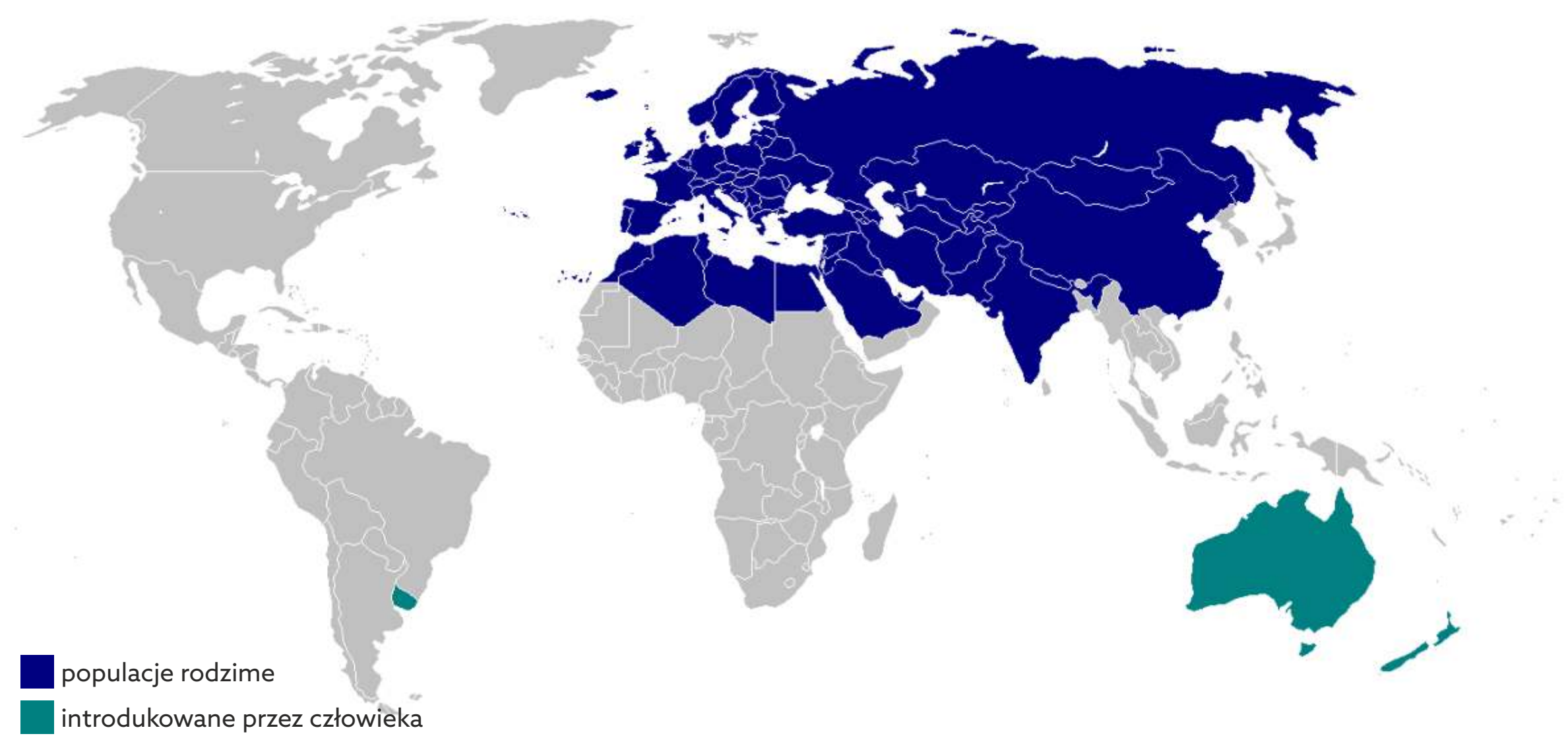
Szczygieł to ptak o długości około 12–14 cm. Jest łatwy do rozpoznania ze względu na charakterystyczne upierzenie: głowy – charakterystyczny czarny czapeczkowaty czubek oraz czerwona maska wokół oczu i pod dziobem dziobem. Gardło i pierś są białe z czerwoną plamką na piersi. Grzbiet jest brązowy z łuskowatym wzorem. Skrzydła są czarne z wyraźnym białym paskiem, który jest widoczny podczas lotu. Ogon jest czarny z białymi końcówkami piór.

Środowisko i występowanie

Gatunek ten zamieszkuje różnorodne siedliska, w tym lasy, parki, ogrody, pola, łąki i tereny wiejskie. Szczygły występują w Europie, Azji Zachodniej i Afryce Północnej.

Żywnienie

Szczygły są ptakami nasionożernymi. Na ich dietę składają się głównie nasiona roślin, zwłaszcza nasiona chwastów, chabru i słonecznika. Jedzą również nasiona drzew owocowych i krzewów. Szczygły mogą także żywić się owadami w okresie lęgowym, zwłaszcza gdy karmią swoje młode.

fot. Paweł Ryszawa

Zachowanie

Wilgi zwyczajne są znane ze swojego melodyjnego i charakterystycznego śpiewu, który można opisać jako dzwięczne gwizdy i tryle. Wilgi są ptakami wędrownymi. Zimą przemieszczają się na południe, w kierunku basenu Morza Śródziemnego i Afryki Zachodniej, gdzie spędzają okres zimowy, a wiosną wracają do swoich miejsc lęgowych na północy. To długodystansowe migracje, które mogą obejmować tysiące kilometrów.

Lęgi

Okres lęgowy wilgi zwyczajnej przypada na maj i czerwiec. Wilgi zwyczajne tworzą swoje gniazda w koronach drzew, często na wysokościach od 5 do 15 metrów nad ziemią. Gniazda te są po mistrzowsku ukrywane, a zbudowane są z gałązek, traw, liści i innych roślinnych materiałów. Samice składają 3–6 jaj w gnieździe zbudowanym na drzewie, wyłęganie trwa około 14–15 dni i jest głównie obowiązkiem samicy. Po wykuciu się pisklęta są karmione przez oboje rodziców.

Wilga zwyczajna jest uważana za jednego z najpiękniejszych ptaków występujących w Polsce ze względu na swój jaskrawy żółty ubiór i wspaniały śpiew. Jej obecność w środowisku naturalnym jest ważnym elementem bioróżnorodności, a jej zwyczaje życiowe i migracje uczyniły ją obiektem zainteresowania wielu ornitologów i miłośników przyrody.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

fot. Ireneusz Wielgus

Żywnienie

Zimorodki są rybołówcami i żywią się głównie rybami. Siedzą na gałęziach nad wodą i obserwują jej powierzchnię, a gdy dostrzegają rybę, nurkują w kierunku wody, aby ją pochwycić. Po złapaniu ryby wracają na gałąź, gdzie ją zjadają. Poza rybami ich dieta może obejmować także owady i inne drobne organizmy wodne.

Zachowanie

Zimorodki są ptakami solitarnymi i terytorialnymi. Są bardzo płochliwe i trudno jest je obserwować z bliska. Ich głos to seria krótkich, głośniezych trzasków, które wydają w locie lub podczas obrony terytorium. Zimorodki to znakomici lotnicy. Zdolne są do szybkiego i zwinnego lotu nad powierzchnią wody, co pomaga im w polowaniu na ryby. Ich krótkie i szerokie skrzydła pozwalają utrzymywać równowagę w locie. W Europie Środkowej i Północnej zimorodki są ptakami przelotnymi. W okresie zimowym niektóre populacje migrują na obszary o łagodniejszym klimacie, a potem wracają na lęgowiska.

Lęgi

Okres lęgowy zimorodków przypada na wiosnę i wczesne lato. Zimorodki gniazdują w specjalnych norach, które kopią w miękkim brzegu rzeki lub jeziora. Te podwodne gniazda pomagają chronić młode przed drapieżnikami. Samica składa zazwyczaj od 5–7 jaj, które wysiaduje przez około 19–21 dni. Młode zimorodki opuszczają gniazdo po około 23–25 dniach od wyklucia.

Zimorodek zwyczajny jest cennym elementem ekosystemów wodnych i jest często uważany za symbol czystości środowiska wodnego. Jego piękne upierzenie i umiejętność łapania ryb w locie czynią go fascynującym obiektem obserwacji dla miłośników przyrody i ornitologów.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.

Bażant zwyczajny

(Phasianus colchicus)

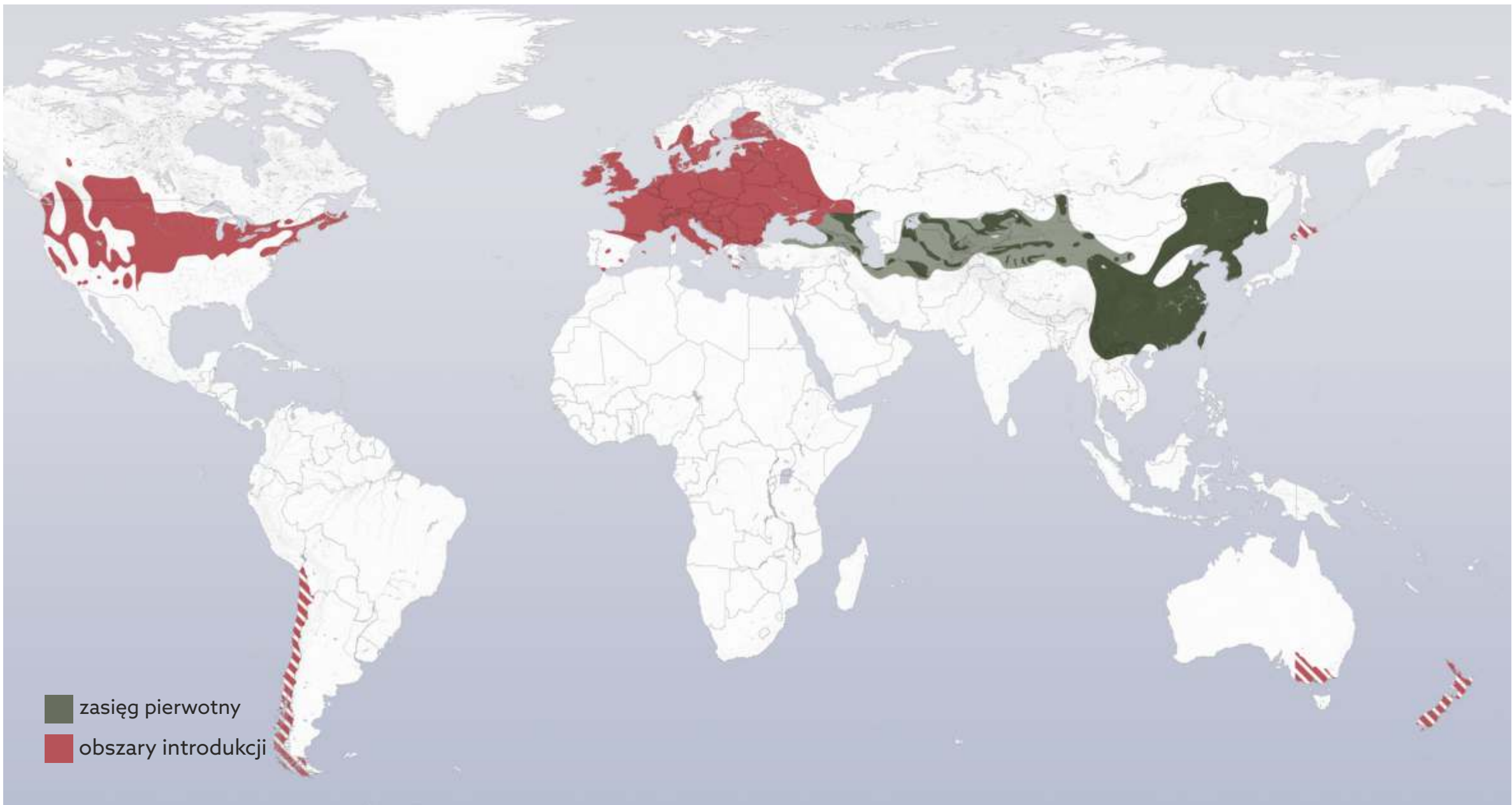
ptak z rodziny kurowatych (Phasianidae)

Opis

Bażanty zwyczajne osiągają długość 50–90 cm, w zależności od płci. Długość ogona samca może wynosić nawet 50 cm. Samce bażanta zwyczajnego są znacznie bardziej kolorowe i okazałe niż samice. Mają długie, ostro zakończone ogony, które często wykorzystują podczas okresu godowego do wywabiania samicy. Ich upierzenie jest przeważnie koloru niebiesko-zielonego na głowie, zielono-brązowego na grzbiecie i jasnożółtego na brzuchu. Charakterystyczną cechą samca jest również czerwony fałd skórny wokół oczu i na policzkach. Samice są skromniej ubarwione. Ich upierzenie jest przeważnie brązowe lub płowo-białe z kropkami, co pomaga im w kamuflażu podczas lęgów.

Środowisko i występowanie

Bażanty zwyczajne zamieszkują różnorodne środowiska, takie jak lasy, łąki, pola uprawne i tereny podmiejskie. Ta zdolność przystosowania się do różnych środowisk sprawia, że są gatunkiem powszechnym w wielu regionach. Lubią obszary z gęstą roślinnością, która zapewnia im schronienie i pożywienie. Bażanty zwyczajne występują w Eurazji, od Europy Zachodniej po Daleki Wschód. Gatunek ten został również introdukowany w wielu innych regionach świata, w tym w Ameryce Północnej.

Zimorodek zwyczajny

(Alcedo atthis)

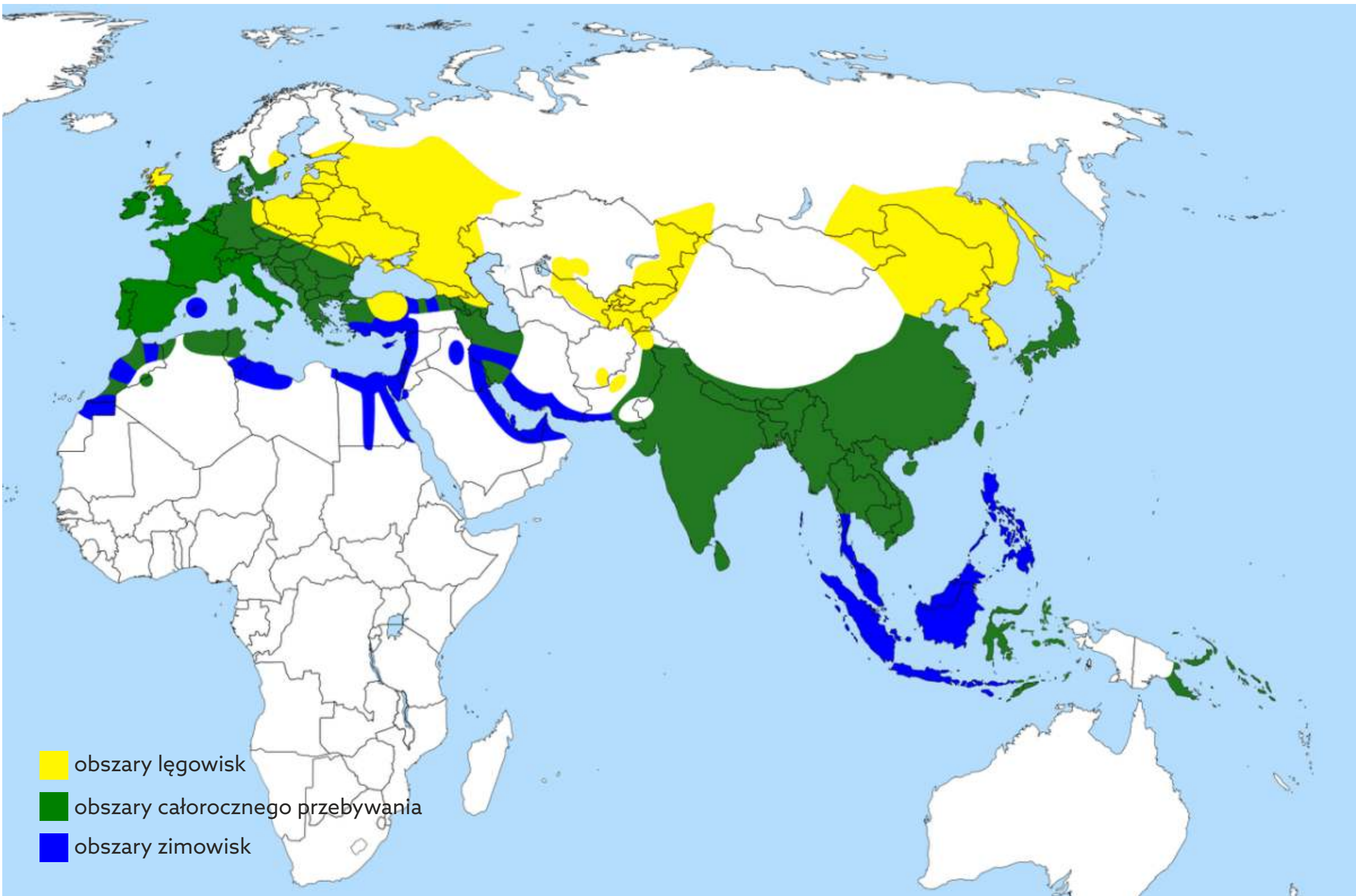
ptak z rodziny zimorodkowatych (Alcedinidae)

Opis

Zimorodek zwyczajny to niewielki ptak, który jest jednym z najbardziej kolorowych i charakterystycznych ptaków w Europie. Dorosłe osobniki osiągają długość około 16–17 cm. Mają krępe ciało i krótkie nogi. Kluczowe cechy ich wyglądu to upierzenie. Zimorodek jest znany z intensywnie niebieskiej barwy na grzbiecie i skrzydłach (skrzydła z zielonkawym odcieniem). Spód ciała jest pomarańczowy do rdzawego, a gardło – białe. Samce mają białe plamki na okolicach gardła, zaś samice nie mają tych plamek. Mają długi i ostro zakończony dziób, który jest przydatny do łapania ryb, oraz duże, czarne oczy, które są dobrze widoczne na tle niebieskiego upierzenia.

Środowisko i występowanie

Zimorodki zamieszkują siedliska wodne, takie jak brzegi rzek, strumieni, jeziora, stawy i mokradła. Są ptakami, które preferują obszary z dostępem do czystej wody, która jest im niezbędna do polowania. Zimorodki są rozpowszechnione w Europie, Azji, Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie.

fot. Łukasz Łukasik

Żywnienie

Bażanty zwyczajne są wszystkożerne. Ich dieta składa się z nasion, owadów, owoców i ziół. W okresie letnim bażanty mogą zjadać owady, takie jak chrząszcze, larwy i inne bezkręgowce. Ich białko stanowi ważne źródło odżywiania, zwłaszcza dla młodych ptaków. Lubią szukać pożywienia w glebie. W okresie zimowym mogą również zjadać pędy roślin i korę drzew.

Zachowanie

Bażanty zwyczajne są ptakami latającymi, ale ich loty są krótkie i niezbyt skomplikowane. Często unikają lotu, gdy są zastraszone, i ukrywają się w gęstej roślinności.

Lęgi

Okres godowy bażantów zwyczajnych przypada na wiosnę. Samce rywalizują ze sobą o samice, wydając charakterystyczne dźwięki i prezentując swoje okazałe ogony. Samice składają jaja w gnieździe na ziemi, a potem wysiadują je przez około 23–28 dni. Młode bażanty opuszczają gniazdo wkrótce po wykluciu.

Bażanty zwyczajne są fascynującymi ptakami o pięknym upierzeniu i ciekawym zachowaniu. W wielu krajach są zarówno obiektami polowań, jak i przedmiotem ochrony, aby zapewnić zachowanie tego gatunku w stanie dzikim.

Opracowanie: Stowarzyszenie Artystów fabs.